

Børn vilde søge hen til disse private Skoler; og om disse endog skulde møde i den offentlige Skole til Examen, finder jeg det dog unødvendigt at fordrø en Udvidelse af Skolelokalet for denne ene Dags Skuldb. I Henshold til de af mig saaledes fremsatte Bemærkninger kunde jeg ønske en Tilføining til Loven og navnlig mellem §§ 1 og 2 indført en Paragraf, der gik ud paa at tillade Oprettelsen af private Skoler for indtil et bestemt Børneantal, og at denne Tilladelse maatte gives af Forstanderskabet, uden Hensyn til, om Skolestuen var af det i Loven af 8de Marts 1856 § 2 bestemte Kubikindhold. Jeg skal see at enes med Forslagsstilleren om at faae en saadan Paragraf optagen i Loven, da jeg i saa Tilfælde agter at stille et Endringsforslag derom.

Tscherning: Den Art Skoler, som det erede Medlem omtalte, er egentlig af en ganske anden Art end de her omtalte; det er en Art Bistoler til det offentlige Skolevæsen, som man altsaa ikke i denne Lov vil kunne unddrage fra de almindelige Bestemmelser. — Hvorfor jeg egentlig begjærede Ordet, var for at gjøre opmærksom paa, at hele dette Spørgsmaals helde Afgjørelse beroer paa en anden Række af Betragtninger end dem, der her ere gjorte gjældende. Vi vilde ikke komme til et ordentligt Fristolevæsen paa Landet, saalænge vi fastholde den nuværende Skoletvangsordening. Jeg siger ikke hermed, at der ingen Skoletvang skulde være — det Spørgsmaal vil jeg ikke her berøre — men jeg siger, at Skoletvungen ikke maa strække sig ud over de allermest fornødne Kundskaber: Regning, Læsning, Skrivning og Religionsunderviisning; alt det Øvrige bør aldeles ikke høre ind under noget som helst Tilfyn fra Statens Side. Ved de nuværende Skoler paa Landet og det hele Almue-skolevæsen er et dobbelt Element tilstede. For det Første: Underviisning i disse for den simpleste Almue nødvendige Ting, der egentlig ere det Eneste, som man skulder at tage alvorligt Hensyn til; og det andet Element er at benytte de Kræfter og Midler, man har, for at have Skoler, der kunne give Underviisning i et større Omfang. Dette Sidste kan være rigtigt for de af Kommunen betalte Skoler, men det

skal ikke overføres paa Fristolerne. Det skal være enhver Mand tilladt at søge i de offentlige Skoler at faae sine Børn underviste i dette større Omfang, og det skal være Skolebestyrerens Ret at paasee, at Skoleunderviisningen faaer det Omfang, den kan faae. Men Tvungen for det Offentlige til at sørge for, at Børnene faae tilstrækkelig Underviisning, bør holdes indenfor den snævrere Grænse af, hvad jeg vil kalde den rene, simple Almue-Underviisning. Saalænge vi ikke komme over paa dette Omraade, vilde vi bestandig være i Strid med Regjeringens Tilfyn med Fristolerne og disses Ret til at være Fristoler. Regjeringen maa, saalænge den betragter Almue-skolerne som en Heelhed, ikke som deelte efter Underviisningens større eller mindre Omfang, med Hensyn til den simple Almueunderviisning og det høierligere Stof, som Skolen paatager sig at meddele, ikke forsøge paa at tvinge Fristolerne ind paa det samme Omraade. Naar derfor Skoletvungen indskrænker sig til, at der siges: Jeg forlanger ikke Mere end disse ganske elementære Kundskaber for ethvert Barn i Landet, og det Øvrige overlader jeg i alt Væsentligt til Forældrene selv, hvad enten de vilde søge det i mine ulærde Skoler omkring i Landsbyerne, eller i de lærde Skoler i Kjøbstæderne, saa kan der Intet derimod være at sige. Dette vil igjen føre til en anden Betragtning af den Maade, hvorpaa Underviisningen finder Sted i disse Skoler; det vil da blive den, at ingen Underviisning gives frit uden til fattige Børn og i disse almeennyttige Kundskaber, men at den hele øvrige Underviisning gives for Betaling til de Børn, hvis Forældre forlange det; saa kommer man til at erkjende, hvor Grændsen ligger imellem det, som Staten maafee — jeg siger: maafee, thi det er egentlig ikke min Mening — kan tiltvinge sig igjennem et Formynderskab over Forældrene, og den Frihed, disse maae have ligeoverfor Børnene. Maaden, hvorpaa vi drive vort Væsen her, skriver sig fra den Tid, da en stor Deel af Befolkningen betragtedes som kun halvt myndige eller umyndige; men den Betragtning maae vi komme bort fra. Vi maae i saa Henseende komme over paa et andet Grundlag, ellers komme vi ikke til at forstaae hverandre. Man lægger